

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องคุณภาพบัณฑิตและปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. เพื่อประเมินคุณภาพบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาภายในปีการศึกษา 2538, 2539, 2540

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลถึงคุณภาพของบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย บัณฑิตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2537 - 2534 รวม 3 รุ่น ที่อยู่ในตลาดแรงงาน จำนวนแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ มีดังนี้

1. แบบสอบถามบัณฑิตในตลาดแรงงาน	จำนวน 460 ฉบับ
2. แบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิต	จำนวน 140 ฉบับ
3. แบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนนิสิตระดับปริญญาตรี	จำนวน 60 ฉบับ

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณภาพบัณฑิตจากคณะศึกษาศาสตร์ ตามการรับรู้ของกลุ่มต่าง ๆ มีดังนี้

1.1 บัณฑิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ในตลาดแรงงานได้ประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะมาก 34 รายการ ซึ่งสอดคล้องกับจำเป็นต้องมีในระดับมากเช่นเดียวกัน บัณฑิตโดยส่วนรวมมีคุณลักษณะมาก 5 อันดับแรก คือ มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงานในระดับเดียวกัน ขอมรับผลเสียที่เกิดจากการกระทำของตนเอง ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วน สมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ มีความใฝ่รู้ในเรื่องเกี่ยวกับงานที่ทำ

1.2 บัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา ในตลาดแรงงานได้ประเมินตนเองว่ามีคุณลักษณะมากทุกรายการ สอดคล้องกับจำเป็นต้องมีในระดับมากเช่นเดียวกัน คุณลักษณะที่มีมาก 5 อันดับ คือ การมีจิตใจกว้าง การทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ มีความใฝ่รู้เกี่ยวกับงานที่ทำ

1.3 จากการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตได้ประเมินบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ หลักสูตร การศึกษาศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) โดยส่วนรวมมีคุณลักษณะมาก 26 รายการ ซึ่งสอดคล้องกับจำเป็นต้องมี ในระดับมากเช่นเดียวกัน คุณลักษณะมีมาก 5 อันดับ คือ ความสัมพันธ์อันดีกับผู้บังคับบัญชาหรือ หัวหน้างาน มีความรู้ความสามารถที่ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในความคิดของตน มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีความ ใฝ่รู้ในเรื่องเกี่ยวกับงานที่ทำ

1.4 ผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา ประเมินว่า บัณฑิตมีคุณลักษณะระดับมาก 26 รายการ ซึ่งสอดคล้องกับจำเป็นต้องมีในระดับมากเช่นเดียวกัน คุณลักษณะมีมาก 5 อันดับ คือ มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างาน เชื่อมั่นใน ความสามารถของตนเอง เชื่อมั่นในความคิดของตน มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานที่ รับผิดชอบ มีจิตใจกว้าง

1.5 คณาจารย์ประเมินว่า บัณฑิตหลักสูตรการศึกษาศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) มีคุณลักษณะ ระดับมาก 6 คุณลักษณะ คือ มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพในสาขาที่ตนเรียนอยู่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้อย่างเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับ เพื่อนนิสิตและอาจารย์ มีความสามารถในการเป็นผู้นำ

1.6 คณาจารย์ประเมินว่าบัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพล ศึกษา มีคุณลักษณะระดับมาก 13 รายการ คุณลักษณะมีมาก 3 อันดับแรก คือ การเป็นผู้มีความ รู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี การรู้จักตนเอง เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

2. การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงาน

บัณฑิตหลักสูตรการศึกษาศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) รับรู้ว่ามีพฤติกรรมการทำงานในระดับมาก ทุกรายการ พฤติกรรมการทำงานที่มีมาก 3 อันดับ คือ วางแผนหรือเตรียมการก่อนการทำงาน วางแผนอนาคตของตนเอง ขอมเสียบสละผลประโยชน์เฉพาะหน้าเพื่อผลประโยชน์ที่ดีกว่า

บัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) รับรู้ว่ามีพฤติกรรมการทำงานในระดับ มากทุกรายการ พฤติกรรมการทำงานที่มีมาก 3 อันดับ คือ ตรวจสอบและติดตามผลการทำงาน วางแผนอนาคตของตนเอง วางแผนหรือเตรียมการก่อนการทำงาน

3. การรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการติดตามข่าวสาร

บัณฑิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) รับรู้ว่ามีพฤติกรรมการติดตามข่าวสารส่วนมากติดตามอ่านหนังสือหรือวารสารทางวิชาการเดือนละครั้ง ติดตามอ่านหนังสือพิมพ์หรือวารสารข่าวทั่วไปเกือบทุกวัน ฟังวิทยุและดูรายการโทรทัศน์เพื่อติดตามข่าวสารต่าง ๆ เกือบทุกวัน ไม่เคยเขียนบทความแสดงความคิดเห็นหรือบทความทางวิชาการ ไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาหรือร่วมประชุมสัมมนาด้วยความสมัครใจ

บัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา รับรู้ว่ามีพฤติกรรมการติดตามข่าวสาร บัณฑิตส่วนใหญ่ติดตามอ่านหนังสือพิมพ์หรือวารสารทางวิชาการเดือนละหลายครั้ง ติดตามอ่านหนังสือพิมพ์หรือวารสารข่าวทั่วไปเกือบทุกวัน ฟังวิทยุและดูรายการโทรทัศน์เพื่อติดตามข่าวสารต่าง ๆ เกือบทุกวัน ไม่เคยเขียนบทความแสดงความคิดเห็นหรือบทความทางวิชาการ ไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาหรือร่วมประชุมสัมมนาด้วยความสมัครใจ มีบางส่วนเข้ารับการอบรม 2 - 3 ครั้ง

4. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการรับรู้คุณภาพบัณฑิต

4.1 ปัจจัยด้านหลักสูตร

คณาจารย์ผู้สอนหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ทุกวิชาออกมีความคิดเห็นว่า สัดส่วนหน่วยกิตในแต่ละหมวดวิชาตก คือ หมวดวิชาเอก หมวดวิชาโท หมวดวิชาชีพครู หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป มีความเหมาะสมระดับมาก มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ระดับมาก สามารถผลิตบัณฑิตได้ตรงกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานในระดับปานกลาง มีประโยชน์ต่อผู้เรียนในการทำงานและส่วนตัวระดับมาก

คณาจารย์ผู้สอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา มีความคิดเห็นว่าสัดส่วนหน่วยกิตในแต่ละหมวดวิชามีความเหมาะสมระดับมาก มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ระดับปานกลาง สามารถผลิตบัณฑิตได้ตรงกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานระดับมาก มีประโยชน์ต่อผู้เรียนในการทำงานและส่วนตัวระดับมาก

4.2 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

คณาจารย์ผู้สอนวิชาเอกหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) มีพฤติกรรมการสอนมาก 3 อันดับแรก คือ เข้าสอนสม่ำเสมอ อบรมสั่งสอนคุณธรรมและศีลธรรมให้แก่ศิษย์ส่งเสริมให้ศิษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

คณาจารย์ผู้สอนวิชาชีพครูมีพฤติกรรมการสอนมาก 3 อันดับแรก คือ เข้าสอนสม่ำเสมอ อบรมสั่งสอนคุณธรรมและศีลธรรมให้แก่นิสิต มีประมวลการสอนแจกนิสิต

คณาจารย์ผู้สอนนิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษามี พฤติกรรมการสอนมาก 3 อันดับแรก คือ อบรมสั่งสอนคุณธรรมและศีลธรรมให้แก่นิสิต เข้าสอนสม่ำเสมอ รับฟังความคิดเห็นของนิสิต

4.3 ปัจจัยด้านรูปแบบการสอนที่อาจารย์ใช้

คณาจารย์ผู้สอนหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ทุกวิชาเอก ใช้รูปแบบการสอนแบบบรรยายระดับมาก รองลงมาใช้สอนทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติสอนแบบอภิปราย

คณาจารย์ผู้สอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา ใช้รูปแบบการสอนแบบสาธิตในระดับมากที่สุด รองลงมาใช้ สอนทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ สอนแบบอภิปราย

4.4 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์

คณาจารย์ผู้สอนหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ทุกวิชาเอก มีคุณลักษณะระดับมาก เป็นผู้มีการไตร่ตรองมีเหตุผล เป็นผู้มีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบ

คณาจารย์ผู้สอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา มีคุณลักษณะระดับมากเป็นผู้มีความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีการรู้จักตนเอง มีการเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

4.5 ปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนของนิสิต

คณาจารย์ผู้สอนหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ทุกวิชาเอก มีรูปแบบการเรียนระดับมาก แบบจำใจเรียน รองลงมาแบบอิสระ แบบร่วมมือ

คณาจารย์ผู้สอนหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา มีรูปแบบการเรียนระดับมาก คือ แบบฟังพา รองลงมา แบบจำใจเรียน แบบร่วมมือ

4.6 ด้านการใช้เวลาระหว่างการศึกษาในระดับปริญญาตรีพบว่า บัณฑิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ใช้เวลาส่วนมากเข้าเรียนทำการบ้านหรืองานในวิชาที่เรียน เข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้า

บัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา ใช้เวลาส่วนมากเข้าเรียน ทำงานอดิเรก ร่วมกิจกรรมนิสิต

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. จากการประเมินคุณภาพบัณฑิตจากกลุ่มต่าง ๆ คือ ผู้ใช้บัณฑิต ตัวบัณฑิต คณาจารย์ผู้สอน มีผลตรงกันว่า บัณฑิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีคุณลักษณะในระดับมาก (จากมาตรา 1 - 5) และสอดคล้องกับความจำเป็นต้องมี แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิตที่กำหนดไว้เป็นหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาชีพครู หมวดวิชาเอก หมวดวิชาโท และหมวดวิชาเลือกเสรีนั้นมีความสำคัญในการสร้างเสริมบัณฑิตให้มีคุณภาพสูง เป็นผู้มีความรู้ดี สามารถทำงานที่รับผิดชอบได้ มีความใฝ่รู้เกี่ยวกับงานที่ทำ มีบุคลิกภาพดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม แสดงว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลิตบัณฑิตได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และปณิธานของคณะศึกษาศาสตร์

ผู้ใช้บัณฑิต ตัวบัณฑิต คณาจารย์ผู้สอนบัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา มีความคิดเห็นว่า บัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษามีคุณลักษณะในระดับมาก และสอดคล้องกับความจำเป็นต้องมี แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตที่กำหนดไว้ เป็นหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเอก มีความสำคัญในการสร้างเสริมบัณฑิตให้มีคุณภาพสูง มีจิตใจกว้าง ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ มีความใฝ่รู้ในเรื่องเกี่ยวกับงานที่ทำ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. บัณฑิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา มีพฤติกรรมการทำงานในระดับมากทุกรายการ ในระดับมาก คือ วางแผนหรือเตรียมการก่อนทำงาน ขอมเสียดสละผลประโยชน์เฉพาะหน้าเพื่อประโยชน์ที่ดีกว่า แสดงให้เห็นว่า คณะศึกษาศาสตร์ได้ผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่สามารถทำงานได้ประสพผลสำเร็จ

3. บัณฑิตหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ.) และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา มีพฤติกรรมติดตามข่าวสารทางวิชาการ ทั้งทางหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ แสดงให้เห็นว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีความใฝ่รู้เชิงวิชาการ ซึ่งจะนำไปใช้ในการทำงานและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เป็นผู้มีการพัฒนาทางด้านสมอง ซึ่งได้จากการอ่านและฟังข่าวสารต่าง ๆ

4. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพบัณฑิต

4.1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) และหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา มีความเหมาะสม แสดงว่าหลักสูตรดังกล่าวยังทันสมัย สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเข้าสู่ตลาด แรงงาน ซึ่งคณะศึกษาศาสตร์ยังไม่ควรปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตร แต่ควรพิจารณา รายวิชาต่าง ๆ ในแต่ละหมวดว่ามีวิชาใดที่ส่งผลต่อบัณฑิตระดับน้อยเพื่อจะได้ปรับปรุงรายวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นให้เหมาะสมและทันสมัยในอนาคตต่อไป

4.2 พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการบรรยาย มีการใช้สอน ทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ และการสอนแบบอภิปรายบ้าง ซึ่งรูปแบบการสอนเหล่านี้อาจารย์มหาวิทยาลัยได้ใช้กันมาตลอด แสดงให้เห็นว่า อาจารย์ใช้รูปแบบการสอนตามแบบอย่างที่เคยได้ รับการศึกษามา การสอนแบบบรรยายนี้ นักการศึกษาหลายกลุ่มมีความคิดเห็นว่า เป็นการสอนที่ ใ้รายละเอียดของเนื้อหาวิชามากกว่าส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิด ดังนั้นอาจารย์ควรจะนำรูปแบบ การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดมากขึ้น •

4.3 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับบัณฑิต อาจารย์ส่วนใหญ่ มี ความรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ ซึ่งคุณ ลักษณะเหล่านี้ จะเป็นตัวอย่างให้นิสิตหรือนักศึกษาในมหาวิทยาลัยนำไปปฏิบัติ หรือสร้างสมเป็น ลักษณะของตนเอง คุณลักษณะของอาจารย์ที่เป็นผู้นำด้านวิชาการเป็นหลักสำคัญของการจัดการ การศึกษา คือ สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นแหล่งวิชาการใหม่ ๆ เป็นที่พึ่งของสังคม และนำไปสู่ การพัฒนาประเทศ ดังนั้นอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีคุณลักษณะสมเป็น อาจารย์ระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ

4.4 ปัจจัยด้านการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนแบบ จำใจเรียน แบบร่วมมือ แบบอิสระ สาเหตุที่นิสิตมีรูปแบบการเรียนดังกล่าว อาจสืบเนื่องมาจาก นิสิตส่วนใหญ่ที่เข้าเรียนในคณะศึกษาศาสตร์นั้น ในการสมัครเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย บูรพา จะ เลือกเข้าเรียนคณะศึกษาศาสตร์ในอันดับที่ 3 หรือ อันดับ 4 หรือ อันดับ 5 แสดงว่านิสิตที่เข้า มาเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความประสงค์จะเข้าเรียนในคณะศึกษาศาสตร์มากนัก เมื่อเข้ามาเรียนจึงไม่ กระตือรือร้นที่จะเรียน จึงแสดงพฤติกรรมการเรียนแบบจำใจเรียน เพื่อให้จบการศึกษา จาก พฤติกรรมดังกล่าวคณะศึกษาศาสตร์ควรจะมีวิธีการจูงใจให้นิสิตพอใจที่จะเรียนมากขึ้น หรือจูงใจ ให้นิสิตมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีความรู้สึกรักชอบและอยากเรียนในคณะศึกษาศาสตร์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. คณะศึกษาศาสตร์ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษานิเทศ (กศ.บ.) วิชาเอกต่าง ๆ ให้ทันสมัยคณะศึกษาศาสตร์ควรจะเปิดสอนวิชาเอกใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานว่า ต้องการใช้บัณฑิตสาขาวิชาใด เพื่อคณะศึกษาศาสตร์จะได้พัฒนาหลักสูตรผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของผู้จ้างงานต่อไป

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการสอนในระดับอุดมศึกษาที่สร้างบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นนักคิด เป็นผู้มีคุณธรรม รับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมในอนาคต